

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
СЕРТИФИКОВАНИ РАЧУНОВОЂА
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: МАЈ 2015.ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 6:
ПРИМЈЕНА УПРАВЉАЧКОГ РАЧУНОВОДСТВА

I – ТЕСТ ПИТАЊА

1) Заокружите тачну тврдњу:

- a) Трошак може бити дио Биланса стања и Биланса успјеха
- b) Трошак може бити дио средства
- c) Трошак је увијек расход
- d) Ускладиштиви трошкови су и расход периода

2) Сигнали за примјену АБЦ су:

- a) Велико учешће директних трошкова који се распоређују јединственим кључем
- b) Сви индиректни трошкови имају само једног носиоца, а то је производ
- c) Велики обим производње једног производа
- d) Постоји повјерење у постојећи систем обрачуна трошкова
- e) Предузете мјере за смањење трошкова дају резултате

3) Заокружите тачну тврдњу:

- a) Примарни трошкови су остали производни трошкови који учествују у конвертовању материјала у готов производ.
- b) Примарни трошкови су општи производни трошкови
- c) Примарни трошкови су сви директни производни трошкови
- d) Примарни трошкови су трошкови конверзије

4) Код апсорбционог приступа обрачуну трошкова и израчунавања пословног резултата приоритетна је подјела трошкова на :

- a) Директне и индиректне трошкове
- b) Ускладиштиве и неускладиштиве
- c) Апсорбиране и неапсорбиране трошкове
- d) Производне и непроизводне

5) Заокружите исправну(е) тврдњу(е):

- a) Каизен буџет је буџет или план, који је увијек расположив за одређени будући период
- b) Каизен буџет значи константно буџетирање
- c) Каизен буџет је план којим се додаје буџет за један мјесец, квартал или годину у будућности, како се завршава посљедњи мјесец, квартал или година претходног буџета
- d) Каизен буџет је буџетски приступ који експлицитно укључује непрекидно побољшање буџетских резултата током буџетског периода

- 6) **Препознајте шта од наведеног представља карактеристику трансферних цијена:**
- a) Трансферна цијена је истовремено приход за једну и трошак за другу организациону јединицу
 - b) Трансфере цијене су одраз нетржишних трансакција организационих јединица
 - c) У условима трансферних цијена није неопходно да излазна трансферна цијена буде већа од улазних трансферних цијена
 - d) Трансферне цијене немају исти значај као цијене које се формирају према екстерном тржишту
- 7) **Оперативни буџет представља:**
- a) Буџет капитала
 - b) Буџет готовине
 - c) Буџетски биланс успјеха
 - d) Буџетски биланс стања
- 8) **Познато нам је да је продајна цијена неко производа 500 КМ, док су укупни јединични трошкови износили 445 КМ, од чега се 275 КМ односи на варијабилне трошкове по јединици. Процент контрибуцијске марже износи:**
- a) 11 %
 - b) 34 %
 - c) 45 %
 - d) 89 %
- 9) **Метода процјене трошкова која подразумјева анализу повезаности између улаза и излаза у физичким појмовима назива се:**
- a) Метода индустријског инжињеринга
 - b) Метода конференције
 - c) Метода анализе рачуна
 - d) Метода количинске анализе
- 10) **Метод апсорпционих трошкова у трошковима залиха производних компанија подразумјева:**
- a) Укључивање искључиво варијабилни производни трошкови
 - b) Укључивање свих варијабилних и фиксних трошкова
 - c) Укључивање искључиво производних варијабилних и фиксних трошкова
 - d) Третирање непроизводних трошкова као расход периода
- 11) **У функцији контроле одлука, управљачко рачуноводство:**
- a) Доноси планске одлуке о циљевима
 - b) Учествује у вредновању предложених алтернатива
 - c) Предлаже најбољу алтернативу при доношењу одлуке
 - d) Учествује у мјерењу остварења и прибављању повратних информација
- 12) **Трошкови производње који се носиоцу трошка не могу додати на економски ефикасан начин су трошкови:**
- a) Директни фиксни
 - b) Индијектни фиксни
 - c) Директни варијабилни
 - d) Индијектни варијабилни

13) Цијена коштања производа (услуге) по јединици израчунава се:

- a) Као трошак периода
- b) Калкулацијом
- c) Временским обрачуном изазивача трошкова
- d) На бази требовања

14) Трошкови за потребе вредновања залиха у билансу стања су:

- a) Трошкови маркетинга
- b) Трошкови истраживања и развоја
- c) Трошкови производње
- d) Трошкови дистрибуције

15) Примјер носилаца трошка је:

- a) Одјелјење дизајна
- b) Сати рада дизајнера
- c) Број дијелова у поједином дизајну
- d) Пројекат

16) Процент контрибуционе марже је:

- a) Фиксни трошкови (ФТ) x продајна цијена (ПЦ)
- b) Фиксни трошкови (ФТ) : јединични варијабилни трошкови (ЈВТ)
- c) Јединична контрибуциона маржа (ЈКМ) : продајна цијена (ПЦ)
- d) Ниједан од наведених одговора није тачан

17) За анализу односа трошкови – обим активности – профит (ЦВП анализа) у процјени ризика појединих алтернатива важни су:

- a) Варијабилни трошкови
- b) Фиксни трошкови
- c) Оперативна полука (левериџ)
- d) Ненадокнадиви трошкови

18) Буџетски капацитет је:

- a) Теоретски капацитет
- b) Практичан капацитет
- c) Нормалан капацитет
- d) Капацитет дефинисан у складу са планираним активностима у наредној години

19) Ефикасност процеса планирања умањује недостатак:

- a) Добро дефинисане стратегије
- b) Јасне повезаности стратегије и планова
- c) Индивидуалних одговорности за резултат
- d) Логичких мјера за праћење извршења

20) Опортунитетни трошкови су:

- a) Будући трошкови сличних разматраних алтернатива

- b) Трошкови који се неће промијенити без обзира на то да ли ће се примијенити нека одлука или не
- c) Трошкови сличних разматраних алтернатива
- d) Пропуштена добит од сљедеће најбоље алтернативе која је пропуштена због избора примијењене алтернативе

II - ЗАДАЦИ

1. Фирма "Кабловска ТВ и интернет" својим корисницима пружа услуге у виду три пакета: Стандард, Супериор и Бусинесс. Буџетирани подаци на мјесечном нивоу су како слиједи:

ПОДАЦИ	СТАНДАРД	СУПЕРИОР	БУСИНЕСС
ПЦ ПО ЈЕДИНИЦИ	12	40	60
ВАР.ТР ПО ЈЕДИНИЦИ	8	25	35
КОНТРИБУЦИЈСКА МАРЖА ПО ЈЕДИНИЦИ	4	15	25
ОБИМ ПРОДАЈЕ	2.500	1.700	800
ПРОДАЈНИ МИКС	50	34	16
КОНТРИБУЦИЈСКА МАРЖА	10.000	25.500	20.000

Стварни подаци су били како слиједи:

ПОДАЦИ	СТАНДАРД	СУПЕРИОР	БУСИНЕСС
ПЦ ПО ЈЕДИНИЦИ	15	45	65
ВАР.ТР ПО ЈЕДИНИЦИ	9	35	40
КОНТРИБУЦИЈСКА МАРЖА ПО ЈЕДИНИЦИ	6	10	25
ОБИМ ПРОДАЈЕ	3000	1800	1200
ПРОДАЈНИ МИКС	50	30	20
КОНТРИБУЦИЈСКА МАРЖА	18.000	18.000	30.000

Ако претпоставимо да је укупна планирана продаја на датом (читавом) тржишту 10.000 јединица, а да је остварена продаја 15.000 јединица, а буџетирано-процијењено тржишно учешће 50 %, предузеће кроз одступања буџета жели утврдити:

- a) одступање обима продаје (6 поена)
- b) одступање продајног микса (6 поена)
- c) одступање количине продаје (6 поена)
- d) одступање тржишног учешћа и (4 поена)
- e) одступање величине тржишта (4 поена)
- f) Извршите одговарајуће провјере дајте коначан коментар и сачините шематски приказ одступања (4 поена)

РЈЕШЕЊЕ:

а) Одступање обима продаје је разлика фиксног и флексибилног буџета и она на први поглед указује на позитивну разлику јер је обим продаје био већи од планираног по фиксном буџету, али по буџетираној контрибуцијској маржи.

PROIZVOD	Stvarni obim prodaje		Obim prodaje prema fiksnom budžetu	*	Budžetirana kontribucijska marža po jedinici	=	Odstupanje obima prodaje
STANDARD	(3.000	-	2.500)	*	4,00	=	2.000 F
SUPERIOR+	(1.800	-	1.700)	*	15,00	=	1.500 F
BUSINESS+	(1.200	-	800)	*	25,00	=	10.000 F
UKUPNO							13.500 F

б) Одступање продајног микса нам даје информације о стварном и буџетираном продајном миксу. Према овој анализи, добро је процијењено учешће пакета Стандард, али је пакет Супериор имао непоцолно одступање за разлику од Бусинес пакета чије је позитивно одступање елиминисало негативан ефекат мање продаје пакета Супериор.

PROIZVODI	Količina stvarne ukupne prodaje*(procenat stvarnog prodajnog miksa-procenat budž prodajnog miksa)*budžetirana marža doprinosa po jedinici	ODSTUPANJE PRODAJNOG MIKSA
STANDARD	$6.000 * (0,5 - 0,5) * 4,00$	0
SUPERIOR+	$6.000 * (0,30 - 0,34) * 15,00$	3.600 U
BUSINESS+	$6.000 * (0,2 - 0,16) * 25,00$	6.000 F
UKUPNO		2.400 F

с) Одступање у количини продаје је такође у укупном износу позитивно, што показује слиједећа табела. Највеће позитивно одступање се десило код пакета Супериор, који има највећи пад контрибуцијске марже.

PROIZVODI	(Stvarni broj svih prodatih proizvoda-budžetirani broj prodatih jedinica)*procenat budžetiranog prodajnog miksa*budžetirana kontribuc. marža po jedinici	ODSTUPANJE KOLIČINE PRODAJE
STANDARD	$(6.000 - 5.000) * 0,5 * 4,00$	2.000 F
SUPERIOR +	$(6.000 - 5.000) * 0,34 * 15,00$	5.100 F
BUSINESS +	$(6.000 - 5.000) * 0,16 * 25,00$	4.000 F
UKUPNO		11.100 F

a) Одступање тржишног учешћа је једнако:

Odstupanje tržišnog učešća = (stvarna veličina tržišta * stvarno tržišno učešće * budžetirana kontribucijska marža po jedinici) - (stvarno veličina tržišta * budžetirano tržišno učešće * budžetirana kontribucijska marža po uslovnoj jedinici)

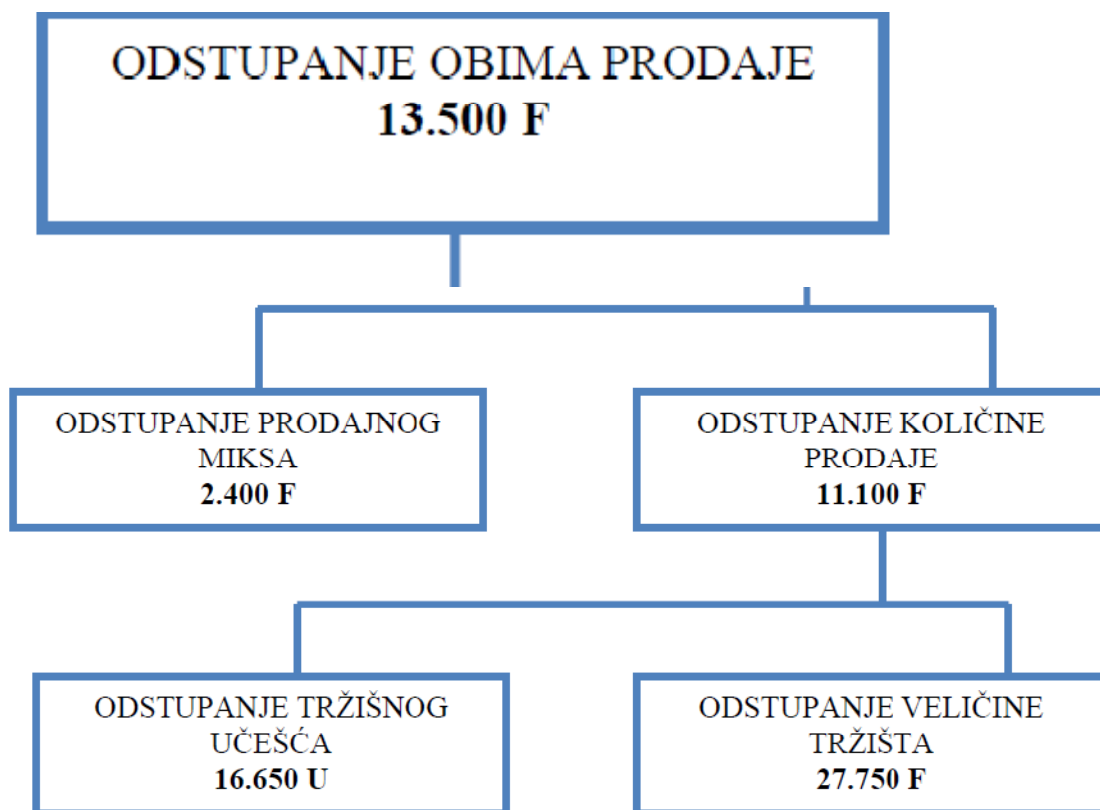
Odstupanje tržišnog učešća = (15.000 * 0,4 * 11,1) - (15.000 * 0,5 * 11,1) = 16.650 U

b) Одступање величине тржишта је једнако :

Odstupanje veličine tržišta = (stvarna veličina tržišta u jedinicama - budžetirana veličina tržišta u jedinicama) * budžetirano tržišno učešće * budžetirana kontribucijska marža po uslovnoj jedinici budžetiranog miksa

Odstupanje veličine tržišta = (15.000 - 10.000) * 0,50 * 11,1 = 27.750 F

c) Из наведених одступања јасно се виде разлози и могућности (и поред позитивног одступања и веће стварне зараде у односу на буџетирану), да треба тражити начине повећања тржишног учешћа и повећати улазне параметре , код буџетирања за наредни период, те посебно водити рачуна о нижој контрибуцији од процијењене код пакета супериор.

2.

Управљачки рачуновођа је припремио сљедеће податке:

Елементи за обрачун	2013. година		
	јануар	фебруар	март
Предвиђена количина продаје	100.000 ком.	110.000 ком.	120.000 ком.
Циљне крајње залихе готових производа	1.000 ком.	1.500 ком.	1.200 ком.
Продајна цијена	50 н.ј./ком.	52 н.ј./ком.	55 н.ј./ком.
Сати дирек. производног рада по јединици	12 сат/ком.	12 сат/ком.	12 сат/ком.
Трошкови рада (плате) по сату директног производног рада	4 н.ј./сат	4 н.ј./сат	4 н.ј./сат

У предузећу очекују да ће са 31.12.2012. године имати 2.000 комада готових производа на залихама. Поред плата, трошкови који су повезани са производним радом укључују још и:

- пензијске додатке 1,20 н.ј. по сату,
- здравствено осигурање 0,80 н.ј. по сату и
- осигурање радника 0,40 н.ј. по сату.

- а) Припремити план производње за анализирана три обрачунска периода.
- б) Израчунати количину крајњег стања готових производа за анализирани квартал.
- б) Припремити буџет трошкова директног производног рада за анализирана три обрачунска периода.

I) План производње за анализирана три обрачунска периода износи:

- а) 99.000 комада за јануар, 110.500 комада за фебруар и 120.700 комада за март мјесец
- б) 101.000 комада за јануар, 109.000 комада за фебруар и 118.700 комада за март мјесец
- ц) 100.000 комада за јануар, 109.500 комада за фебруар и 118.700 комада за март мјесец
- д) 99.000 комада за јануар, 110.500 комада за фебруар и 119.700 комада за март мјесец

II) Крајње залихе за анализирани квартал износе:

- а) 3.700 комада
- б) 1.200 комада
- ц) 4.500 комада
- д) 2.000 комада

Провјера:

Припремити план трошкова директног рада по мјесецима и на укупном нивоу за први квартал 2013. године.

План производње за квартал који завршава са 31. мартом 2013. године (у комадима)				
	Јануар	Фебруар	Март	Квартал
План продаје (број комада)	100.000	110.000	120.000	330.000
Циљна количина крајњих залиха готових производа	1.000	1.500	1.200	1.200
Укупна потребна количина	101.000	111.500	121.200	331.200
Почетне количине залиха готових производа	2.000	1.000	1.500	2.000
Количина за производњу (план производње)	99.000	110.500	119.700	329.200

III) Буџет директног производног рада за три мјесеца првог квартала 2013. године износи:

а) 7.603.200 н.ј. за јануар, 8.486.400 н.ј. за фебруар и 9.269.760 н.ј. за март мјесец

б) 7.756.800 н.ј. за јануар, 8.371.200 н.ј. за фебруар и 9.116.160 н.ј. за март мјесец

ц) 7.603.200 н.ј. за јануар, 8.486.400 н.ј. за фебруар и 9.192.960 н.ј. за март мјесец

д) 6.336.600 н.ј. за јануар, 7.072.000 н.ј. за фебруар и 7.660.800 н.ј. за март мјесец

Провјера:

Буџет директног производног рада за први квартал 2013. године:

	Јануар	Фебруар	Март	Квартал
Количина за производњу (план производње)	99.000	110.500	119.700	329.200
Радни сати директне производње по јединици производа	12	12	12	-
Укупни сати директне производње	1.188.000	1.326.000	1.436.400	3.950.400
Цијена директног производног рада:				
Плате (4 н.ј. по сату рада)	4.752.000	5.304.000	5.745.600	15.801.600
Допринос за пензије (1,20 по сату)	1.425.600	1.591.200	1.723.680	4.740.480
Здравствено осигурање (0,80 по сату)	950.400	1.060.800	1.149.120	3.160.320
Допринос за осигурање (0,40 по сату)	475.200	530.400	574.560	1.580.160
Укупни трошкови директног производног рада	7.603.200	8.486.400	9.192.960	25.282.560